

JEVNAKER
KOMMUNE

JEVNAKER 2019

PLANSTRATEGI 2020-2023
VEDTATT 12.11.2020 SAK 118/20

INNHold

1.	Innledning.....	4
1.1	Hva er en planstrategi ?.....	4
2.	Overordnede føringer	7
2.1	FNs bærekraftsmål legger grunnlaget for regional og kommunal planlegging. ..	7
2.2	Nasjonale forventninger 2019 - 2023.....	13
2.3	Regionale forventninger	14
3.	Status /statistikk for jevnaker kommune:.....	15
3.1	Befolkningsvekst.....	15
3.2	Kommunens folkehelseoversikt	17
3.3	Stedsutvikling	20
3.4	Infrastruktur	20
3.5	Økonomi	21
4.	Utviklingstrekk, utfordringer og muligheter i Planperioden	22
4.1	Befolkningsutvikling og levekår	22
4.2	Areal- og transportplanlegging og « drivere » som vil påvirke utviklingen.....	23
4.3	Jevnaker som vertskap for regionalt og nasjonalt viktige kultur og opplevelsesaktører.	24
4.4	Kapasitet på tjenester og funksjonsbygg	25
	Næringsliv og sysselsetting	25
4.5	Boligbygging og infrastruktur.	26
4.6	Miljø, klima og beredskap.....	26
4.7	Innarbeide FNs bærekraftsmål i kommunens planverktøy:.....	27
4.8	Kollektivforbindelse	27
4.9	Forebygging som en strategi for å bedre levekårene blant innbyggerne.	27
4.10	Utdanning.....	28
4.11	Endringer i befolkningsdemografien (flere eldre over 80 år med behov for kommunale tjenester).....	28

4.12	Jevnaker i framtidssamfunnet.	29
4.13	Mulige endringer grunnet covid 19	30
5.	Status på kommunens planer og foreløpig forslag til revidering.....	31
5.1	Samfunnsdelen av kommuneplan	32
5.2	Arealdelen av kommuneplan	32
6.	Organisering og prosess.....	34
6.1	Organisering	34
6.2	Prosess.....	34

1. INNLEDNING

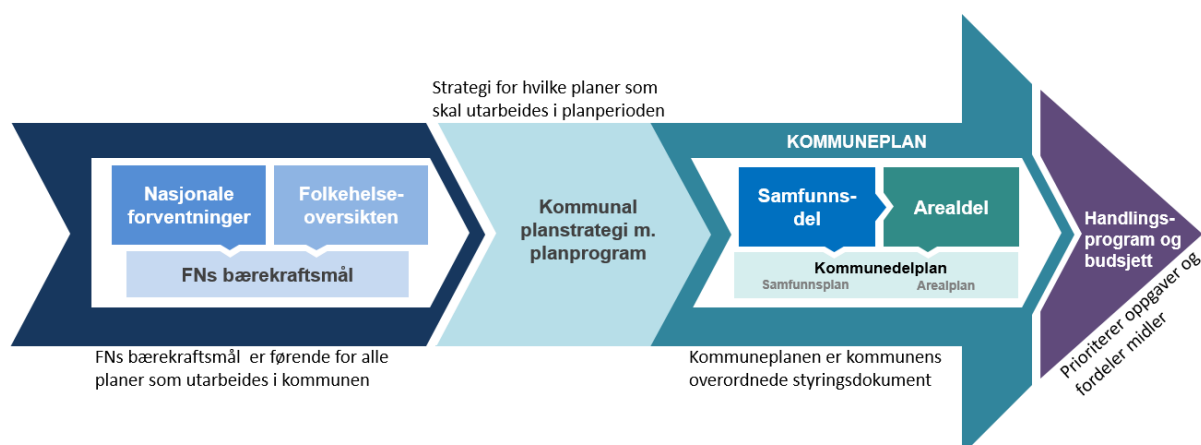
1.1 Hva er en planstrategi?

Planstrategien er ikke en plan, men et viktig hjelpemiddel for kommunen for å bestemme hvilke planer kommunen skal ha, for å kunne styre utviklingen i en ønsket retning.

Kommunal planstrategi tar blant annet stilling til om kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal revideres, eller om gjeldende plan skal videreføres som den er.

Planstrategien skal beskrive hvilke planer det er behov for, i lys av hvilke planer og utfordringer kommunen har. Innen ett år etter kommunestyret er konstituert skal planstrategien for de neste 3 år vedtas.

Viktige føringer for utarbeidelse av planstrategien er FN's bærekraftsmål, nasjonale forventninger og kommunens status hva gjelder levekår, helse, utviklingstrekk og økonomi.

Hovedtrekk i hva en planstrategi bør inneholde:

- Oversikt over det kommunens plansystem
- Statistikk som blant annet viser befolkningsvekst, befolknings sammensetning, tilstand på de ulike tjenestoområder, kommuneøkonomi m.m.
- Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov
- Utviklingstrekk, «drivere» som påvirker samfunnsutviklingen og kommunens utfordringer
- Erfaringer med gjeldende planer
- Vurdering av planbehovet i valgperioden

Hvilke temaer bør drøftes i planstrategien:

I et utviklingsperspektiv er det viktig at kommunen holder en stø kurs i hvilken retning en ønsker å gå. Samfunnsdelen av kommuneplan inneholder derfor langsiktige mål (10 – 20 års mål) som kommunen holder fast ved fra kommunestyreperiode til kommunestyreperiode.

Hovedmålene i samfunnsdelen av kommuneplan 2019-2030 er:

- Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker
- Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune
- Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring
- En innovativ og samskapende kommune.

Hovedmålene viser en retningen/kursen Jevnaker kommune skal ha i et langsiktig perspektiv. Planstrategien handler blant annet om hva som skal til for å nå målene

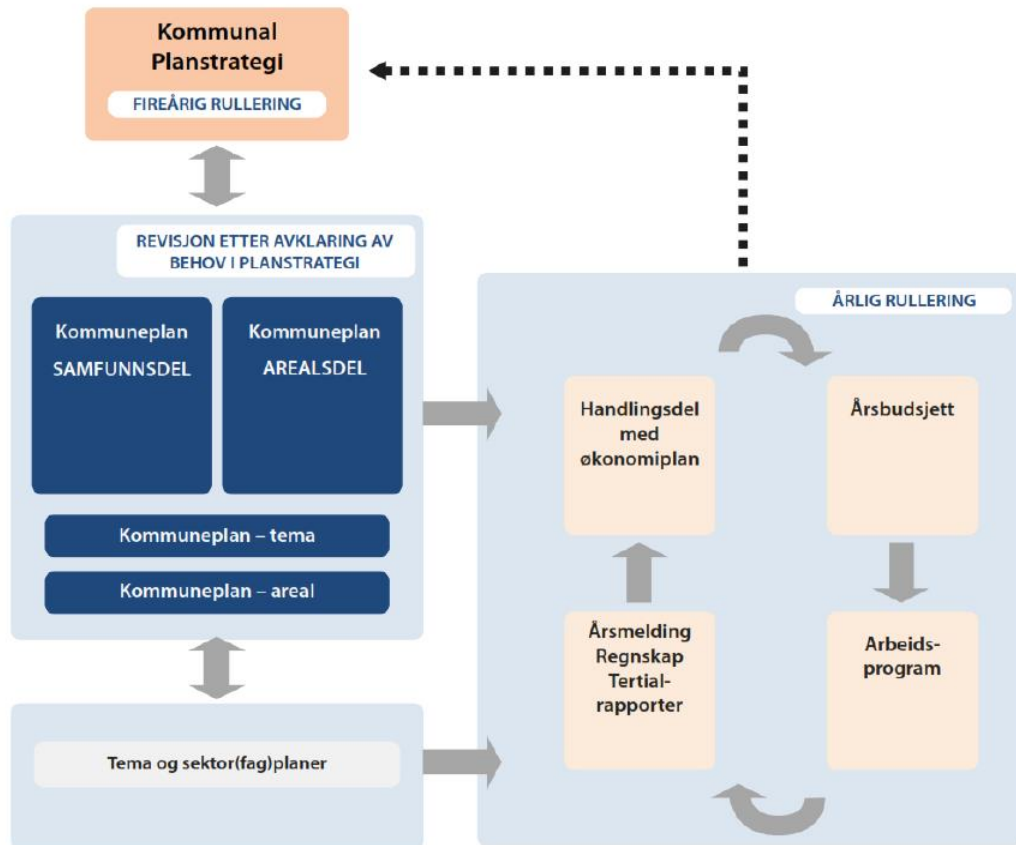
I tillegg til egen identitet, påvirkes kommunen av samfunnet rundt, på tvers av kommunegrenser men også på tvers av regioner. Verden står også ovenfor store globale utfordringer som Jevnaker kommune gjennom sin planlegging må ta sin del av ansvaret for.

Ytre påvirkninger og kommunens utfordringer danner derfor grunnlag til å diskutere planbehovet i valgperioden. Aktuelle tema er:

- Befolkningsvekst og befolkningssammensetning og hvordan dette påvirker tjenestene, arealbruk og infrastruktur
- Levekår, herunder helse, omsorgstjenester, forebyggende arbeid, barn og unges oppvekst vilkår, utdanning m.m.
- Næringsutvikling og sysselsetting
- Arealutfordringer
- Miljø og klima
- Globale, nasjonale og regionale retningslinjer og føringer.

Oversikt over det kommunale plansystemet.

Figur 1. Kommunal planstrategi i det kommunale plansystemet.

2. OVERORDNEDE FØRINGER

2.1 FNs bærekraftsmål legger grunnlaget for regional og kommunal planlegging.

Som en konsekvens av hvordan vi mennesker lever, står verden ovenfor store utfordringer med tanke på klima, miljø og sosiale utfordringer.

FNs medlemsland har derfor vedtatt 17 utfordringsmål som skal fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft.

FNs bærekraftsmål skal være verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet, og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer.

Verdens felles arbeidsplan er laget for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringer

17 bærekraftsmål (169 delmål)

For å følge opp FNs bærekraftsmål har Stortinget vedtatt *Nasjonale forventinger 2019 -2023.* Disse skal ansvarlig gjøre kommunene og sier noe om hva kommunene må innarbeide i sine planer for å nå nasjonale og globale mål

FNs bærekraftsmål

Nasjonale forventninger

Kommunen planlegger aktivt å motvirke levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosial forskjeller

Kommunen bør legge til rette for at alle skal ha like muligheter til å lykkes gjennom utdanning, arbeid og støtteordninger m.m.

(Jevnaker noe lavere medianinntekter enn landet for øvrig)

Nasjonale forventninger

Kommunene må jobber aktivt med å forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller
Kommunene må gi veiledning og kostholdsråd gjennom helsestasjoner og skolehelsetjenesten

Gjennom barnehage, skole, kultur og fritid, omsorgstjenester gi mulighet for å bidra til god helse

(Jevnaker ligger litt under landsgjennomsnittet når det gjelder livsrelaterte sykdommer)

Nasjonale forventninger

Kommunene har ansvar for å sørge for gode helsetjenester uavhengig av alder eller helsesituasjon.

Kommunene har ansvar for å forebygge sykdom

Gjennom fysiske planlegging skal kommunene sørge for gode leveforhold der det legges til rette for fysisk aktivitet

Sørge for god trafiksikkerhet

Nasjonale forventninger

Kommunene skal sørge for mulighet for utdanning for alle da kompetanse og utdanning grunnlaget for næringsutvikling, arbeidsplasser og levekår

Drift av barnehager og skoler legger grunnlaget for utdanning

Utdanning er en av de viktigste faktorene for mestring og utjevning av forskjeller

Det må legges vekt på læringsmiljø, mobbing, barnehagedekning og frafall på videregående skole

Nasjonale forventninger

Alle skal inkluderes i skole, arbeids- og samfunnsliv
Viktig med fokus på kulturaktiviteter der alle skal inkluderes
Alle skal ha like muligheter uavhengig av kjønn
(Norge en av de beste land i verden når det gjelder likestilling)

Nasjonale forventninger

Gjennom god planlegging har kommune ansvar for å sikre godt drikkevann og beskytte drikkevannskilder

Vanndirektivet (Norge har forpliktet seg til at alle vannområder skal ha god vannkvalitet)

Ansvar for å redusere spredt avløp, og forurensing til jord og luft

Ansvar for å forebygge sykdom relatert til forurensing av luft, vann og jord.

Nasjonale forventninger

Motivere for mer bruk av fornybar energi gjennom retningslinjer og planlegging

Ha en gyldig klima- energiplan (lovpålagt)

Sørge for gode ENØK tiltak

Samarbeid med kraftleverandører, HRA, Opplandske bioenergi med flere.

Motivere for flere ladestasjoner i kommunen.

Nasjonale forventninger

Motivere for vekst som fortrinnsvis være bærekraftig enten om det gjelder næringsutvikling eller boligutvikling

Sørge for tilstrekkelig med arealer for vekst

Sørge for gode samferdselsforbindelser og et godt kollektivtilbud.

Bidra til varierte type arbeidsplasser

Gi mulighet for å bo og jobbe på samme sted (teknologiske forutsetninger for dette)

(Jevnaker har mye utpendling blant annet i mangel av kompetansearbeidsplasser)

Nasjonale forventninger

Sørge for å ha brukerne i fokus og sørge for brukermedvirkning i kommunens planlegging og tiltak

Bygge infrastruktur med fokus på det grønne skifte (Blågrønn infrastruktur)

Utvikle kommunens informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Utnytte ny teknologi til fremtidsrettet utvikling

Sørge for gode bærekraftige kollektivforbindelser.

Nasjonale forventninger

Jobber for å utjevne sosiale forskjeller

Sørge for et variert boligbud for kommunens innbyggere og bistå til at flest mulig eier sin egen bolig

Utdanning for alle

Påvirke til at alle har mulighet til å deltakelse i frivillige organisasjoner, idrett og politikk

Nasjonale forventninger

Sørge for en bærekraftig areal- og transportplanlegging som bidrar til å minske klimaavtrykket

Bærekraftig vekst både innenfor bolig og næring

Sørge for gode servicefunksjoner, kollektivforbindelser og attraktivitet

Med hjelp av moderne teknologi sørge for moderne og fremtidsrettet samfunn

Nasjonale forventninger

All vekst skal være basert på minst mulig ressursbruk. Dette innebærer riktig materialvalg, gjenbruk av materialer, skape holdninger til bærekraftig forbruksmønstre.

Innkjøpsavtaler som sørger for krav til produsent, leveranser m.m.

Nasjonale forventninger

Bidra til klimavennlig energi
Bærekraftig transport og arealplanlegging
Oppdaterte ROS analyser
Forpliktende planer (Klima energiplan)
Klimaregnskap

Nasjonale forventninger

Dreier seg om livet i havet (ikke relevant)

Nasjonale forventninger

Ivareta det biologisk mangfold gjennom ansvarlig arealbruk
Sørge for ansvarlig jordbruk
Bevaring gjennom ivaretagelse av Kulturlandskap/kulturmiljø
Opprettholde viktige naturområder, våtmark og strandsoner

Nasjonale forventninger

Ivareta alles interesser i samfunnet
Kunnskap og tilrettelegging for våre nye innbyggere
Forankre etiske normer, åpenhet og likebehandling

Nasjonale forventninger

Felles mål på tvers av private interesser, kommuner, regioner og stat
Sørge for et inkluderende samfunn
Innovative måter å jobbe på
Sørge for medvirkning og tverrfaglighet

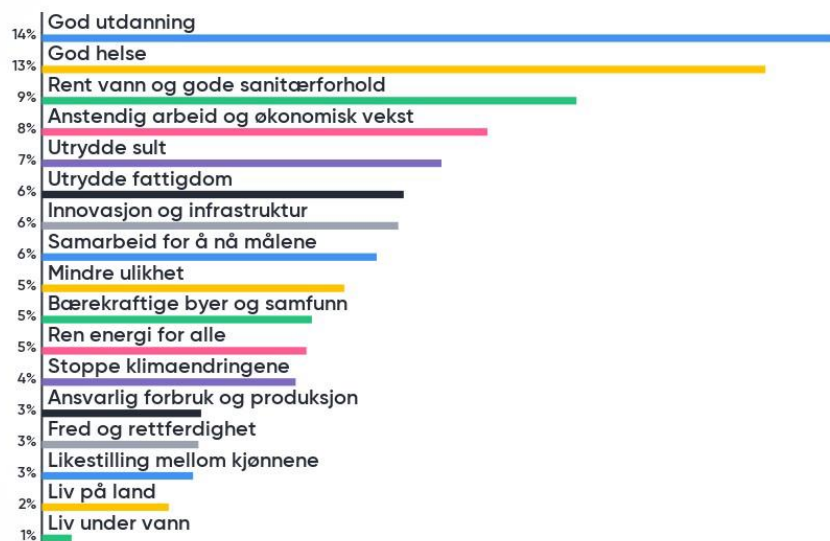

Jevnaker kommunes utvida ledergruppe (ULG) sin vekting av FNs bærekraftsmål:

Når Planstrategien var til drøfting i ULG ble det gjort en vekting av hvilke bærekraftsmål som betyr mest for Jevnaker kommune. 100 poeng skulle fordeles på de ulike mål. Som det fremkommer av tabellen under ble god utdanning vektet høyest mens god helse og rent vann kom på andre og 3 plass.

FNs bærekraftsmål – Du har 100 poeng til fordeling

Mentimeter

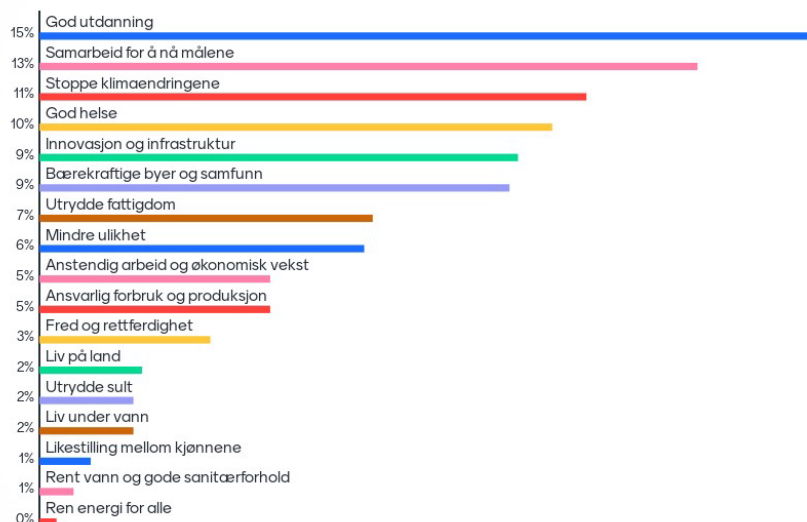

21

Tilsvarende ble det foretatt en vektometerundersøkelse i styringsgruppa (formannskapet) God utdanning, samarbeid for å nå målene og stoppe klimaendringer ble av styringsgruppa vektlagt som viktigst.

FNs bærekraftsmål - Du har 100 poeng til fordeling

Mentimeter

6

2.2 Nasjonale forventninger 2019 - 2023

Regjeringen har uttrykt sine forventninger til fylkeskommunenes og kommunenes planarbeid gjennom «De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging» (vedtatt ved Kgl.res 12. juni 2015). Forventningene skal være retningsgivende, skal legges til grunn for kommunestyrets arbeid med den kommunale planstrategien, og andre kommunale planer. Regjeringens hensikt med forventningene er å fremme samarbeidet om en bærekraftig og med effektiv areal- og samfunnsplanlegging i årene som kommer. De nasjonale forventningene er knyttet til tre hovedtemaer.

- **Gode og effektive planprosesser**
Det legges vekt på effektive planprosesser gjennom enklere regelverk, bedre samarbeid og mer målrettet planlegging. Det kommunale selvstyre skal vektlegges.
- **Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling**
Gjennom å utvikle et klimavennlig og sikkert samfunn, en aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier og fremtidsrettet næringsutvikling, innovasjon og kompetanse.
- **Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder.**
Utvikles gjennom en samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, fokus på fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystemer, levende by- og tettstedssentre og helse og trivsel.

Gjennom både utarbeidelsen av samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplan har Jevnaker kommune har mye fokus på alle tre hovedtemaer som ligger i nasjonale forventninger.

2.3 Regionale forventinger

Viken er også i gang med å lage sin regionale planstrategi. Alle kommuner i Viken har vært invitert til Workshop. FN sine bærekraftsmål er også «mantra» i Viken sin strategi. Det er en strategi om at alle kommuner i Viken skal dra sammen i en felles retning mot et bærekraftig samfunn med gode kommunikasjonsforbindelser på tvers, gode bo- og tettsteder og gode levekår der det blant annet legges vekt på utdanning.

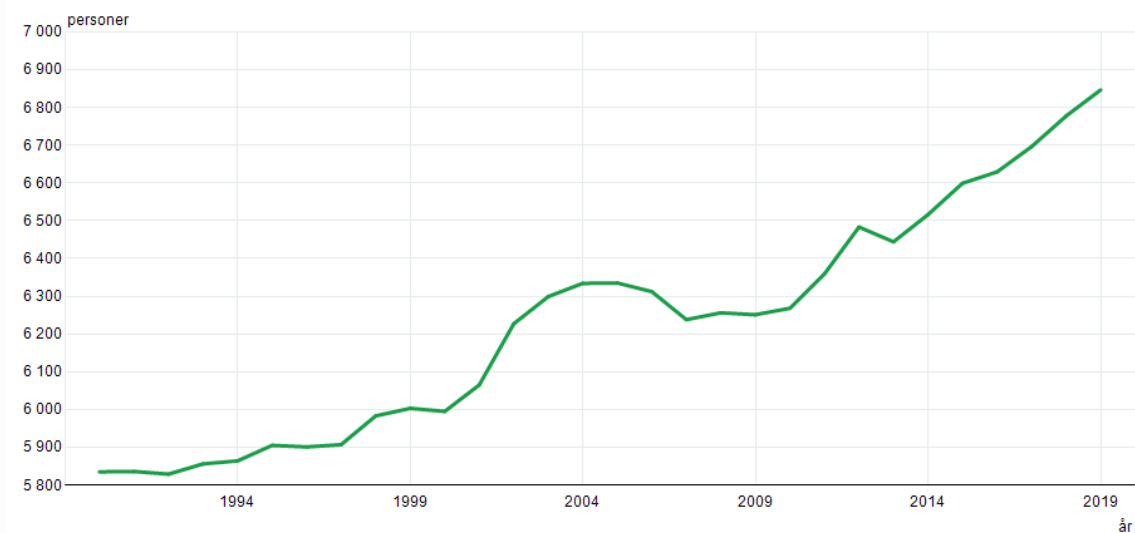
3. STATUS /STATISTIKK FOR JEVNAKER KOMMUNE:

3.1 Befolkningsvekst

Ved inngangen til 2020 var det registrert 6 846 innbyggere i Jevnaker. Antall innbyggere har siden år 2000 økt med 14 % i kommunen.

Analyser viser at en av de viktigste påvirkningskreftene til befolkningsvekst i Jevnaker er tilgang på boliger og samferdselsforbindelsene til Oslo.

06913: Befolkning og endringer, etter år. Jevnaker, Befolkning.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

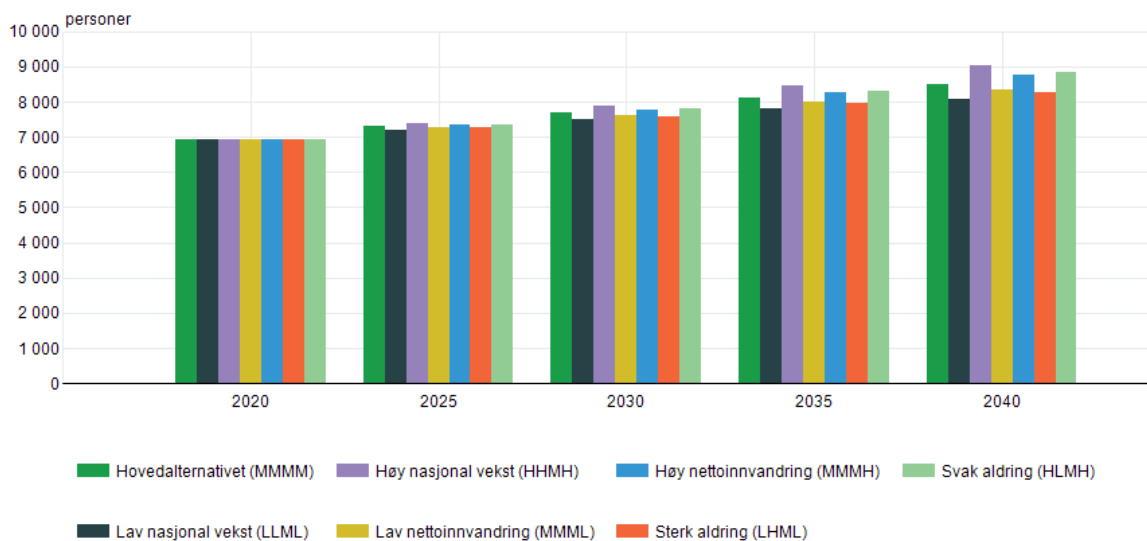
Antall døde og antall fødte har vært tilnærmet lik de siste 10 åra
Veksten skyldes derfor at det har vært flere som har flyttet inn enn ut

Tallene fra Statistisk sentralbyrå viser at gruppen 67-79 år, samt personer over 80 år, vil vokse mye i årene som kommer. Siden aldersgruppen mellom 19 -66 år vokser relativt mindre, vil det relativt sett bli færre yrkesaktive. Veksten vil påvirke kommunens helse- og omsorgstjenester i stor grad og må tas i betraktning i kommunens planlegging. Blant annet vil det statistisk bli flere med demenslidelser.

	2020	2025	2030	2035	2040
0-15 år	1195	1205	1240	1281	1328
16-18 år	273	252	241	245	249
19-34 år	1177	1282	1301	1281	1257
35-66 år	2815	2896	3053	3175	3249
67-74 år	573	627	574	643	744
75 år og eldre	524	582	745	828	900

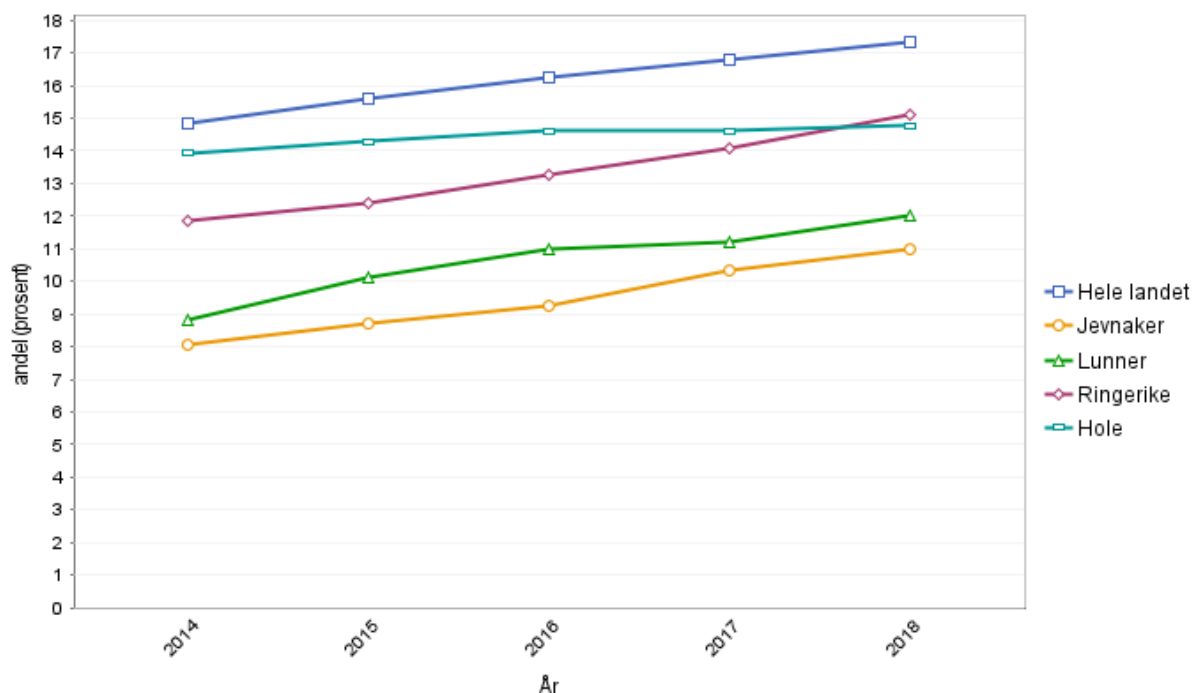
11668: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter statistikkvariabel og år. Jevnaker (-2019).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I Statistisk sentralbyrå (SSB) sin statistikk viser en normal befolkningsvekst i Jevnaker på ca. 1% pr år. Dette tilsier at vi i 2040 vil være ca. 8500 innbyggere. I denne statistikken er ikke konsekvenser av ny vei og bane eller andre utviklingstrekk tatt i betraktning. Analytikere mener at vei og bane vil være viktig drivere for en betydelig høyere befolkningsvekst.

3.3.1 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, 2014-2018

Jevnaker har også færre innvandrere enn landet for øvrig og har tatt imot få de siste åra.

Selv om kommunen har tatt imot færre innvandrere enn landet for øvrig er det viktig å ha en god plan for inkludering.

3.2 Kommunens folkehelseoversikt

Jevnaker kommune har fortsatt relativt svake levekårstall. Utdanningsnivået er lavt, innbyggerne har relativt lav gjennomsnittsinntekt og antall uføretrygdde er høyere enn i landet for øvrig. Kommunen har en høy andel barn og unge som lever i lavinntektsfamilier. Samtidig finner en indikatorer der tallene ser ut til å gå i riktig retning og som, dersom den gode utviklingen fortsetter, kan påvirke flere av levekårstallene positivt. Eksempelvis har en de siste årene sett en økt gjennomføringsgrad på videregående skole og andelen med fullført utdanning (videregående) er ikke lenger er signifikant forskjellig fra landet som helhet.

En ser også en tendens til lavere arbeidsledighet og færre langtidsmottakere av sosialhjelp. Dette vil over tid være med på å bedre levekårsindikatorerne. En av de viktigste tiltaket for å

sikre god helse og god fordeling i et generasjonsperspektiv er å sørge for god utdanning og forhindre at mennesker faller ut av skolen og arbeidslivet. Det er viktig for den psykiske helsen, og det er viktig fordi utdanning er den viktigste enkeltfaktor som kan forklare ulikheter i helse. Når kommunen har vurdert prioriteringen av FN sine bærekraftsmål, skårer «god utdanning» høyest både administrativt og politisk.

Mange av overordna føringer gjennom FNs bærekraftsmål, er like aktuelt lokalt som globalt. Fremme helse og motvirke sosiale ulikheter har ikke bare betydning for individet, men påvirker også kommunens robusthet og økonomi i stor grad.

Jevnaker kommune har gjennom mange år har mye fokus på forebyggende arbeid og spesielt mot barn og unge. I denne sammenheng er det viktig med kunnskap både med hensyn til situasjonen i kommunen og hva som kan gjøres av tiltak.

Folkehelseprofil Jevnaker kommune 2020

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall i kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylke kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet.

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Jevnaker	
Befolkning	1 Andel over 80 år	4,6	4,1	4,2	prosent		
	2 Personer som bor alene, 45 år +	24,7	23,8	25,5	prosent		
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	78	78	80	prosent		
	4 Lavinntekt (husholdninger)	6,8	6,9	7,4	prosent		
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,5	2,9	2,8	-		
	6 Barn av enslige forsørgere	16	15	15	prosent		
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	17	15	16	prosent (a,k)		
	8 Bor trangt, 0-17 år	13	17	19	prosent		
	9 Leier bolig, 45 år +	13	11	12	prosent		
	10 Trives på skolen, 10. klasse	86	87	85	prosent (k)		
	11 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	15	23	24	prosent (k)		
	12 Frafall i videregående skole	22	19	20	prosent (k)		
	Miljø, skader og ulykker	13 God drikkevannsforsyning	99	93	90	prosent	
		14 Andel tilknyttet vannverk	89	90	88	prosent	
15 Luftkvalitet, fint svevestøv		4,6	6,4	5,4	µg/m³		
16 Skader, behandlet i sykehus		15,2	13,4	13,7	per 1000 (a,k)		
17 Vold, anmeldte tilfeller		5,8	6	6,9	per 1000		
18 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2017		57	70	70	prosent (a,k)		
19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2017		86	88	88	prosent (a,k)		
20 Kollektivtilbud, Ungdata 2017		44	66	61	prosent (a,k)		
21 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2017		65	65	66	prosent (a,k)		
22 Ensomhet, Ungdata 2017		25	20	19	prosent (a,k)		
23 Valgdeltakelse, 2019		64	63	65	prosent		
Helse-relatert atferd	24 Lite fysisk aktive, Ungd. 2017	16	14	14	prosent (a,k)		
	25 Røyking, kvinner	4,5	5,3	5	prosent (a)		
Helsestilstand	26 Forventet levealder, menn	79,4	79,6	79,4	år		
	27 Forventet levealder, kvinner	82,6	83,6	83,5	år		
	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	3,4	5,1	4,9	år		
	29 Fornøyd med helsa, Ungd. 2017	71	72	71	prosent (a,k)		
	30 Psykiske sympt./lidelser	169	154	154	per 1000 (a,k)		
	31 Overvekt og fedme, 17 år	28	21	23	prosent (k)		
	32 Hjerter- og karsykdom	21,7	17,2	17,4	per 1000 (a,k)		
	33 Antibiotikabruk, resepter (ny def.)	281	312	306	per 1000 (a,k)		
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	96,0	96,3	96,0	prosent		

Kilde: Folkehelseinstituttet

3.3 Stedsutvikling

	Eneboliger	Rekkehus/leiligheter	Sum enheter
Områder med reguleringsplan	163	128	291
Områder uten reguleringsplan	168	603	771
Totalt antall nye enheter	331	731	1062
Antall potensielle nye innbyggere	827,5	1169,6	1997,1

Utbyggingspotensiale for boliger i Jevnaker kommune pr. 6. mars 2020.

Som det fremkommer av tabellen over, har Jevnaker et stort potensiale for å kunne bygge boliger i regulerte områder. Balansen mellom eneboliger/kjedede boliger og leiligheter er god. Kommunen kan derfor gi et variert botilbud til alle. Det å ha tilgjengelig tomter for salg er en av de viktigste forutsetningen for befolkningsvekst. Dette er blant annet grunnen til at Jevnaker de siste åra har hatt størst vekst i regionene.

Revidert arealdel av kommuneplan er under utarbeidelse. Planen legger grunnlag for godt med boligreserver inn i framtiden

3.4 Infrastruktur

Jevnaker har pr nå god vann og avløpskapasitet. Kommunen kan vokse i mange år før det er behov for utvidet kapasitet på vannverk eller renseanlegg. På renseanlegget må det imidlertid bygges et nytt biologisk rensetrinn der prosjektet er igangsatt i 2020.

Internt er det imidlertid behov for å bygge ut infrastrukturen til vann og avløp når nye områder bygges ut. Det er derfor stort behov for en ny hovedplan for vann og avløp som tydelig definerer behovet i de ulike områder. Planen vil dessuten gi et godt grunnlag til å rettferdig fordele investeringskostnadene på den enkelte utbygger og kostnadsfordeling mellom private utbyggere og kommunen.

Kommunen har relativt mange km med kommunale veier i forhold til innbyggertall. Mange av disse veiene er i dårlig forfatning og krever oppgradering. Dette vil være en økonomisk

byrde for kommunen. De siste åra er kommunale veier i sentrum blitt prioritert. Et godt planverktøy som beskriver tilstand, oppgraderingsbehov og prioriteringer for rehabilitering er viktig å få på plass.

3.5 Økonomi

Handlingsrommet til kommunen styres i stor grad av kommunens økonomi. Jevnaker kommune sammenlignet med andre kommuner midt på treet når det gjelder driftsresultat, lånegjeld og disponibelt disposisjonsfond. Kommunen har valgt å være egen kommune, noe som også vil kunne ha muligheter og utfordringer. Omfanget av de ulike tjenester påvirker i stor grad driftsresultatet. Levekårene og helseprofilen til innbyggerne er et viktig parameter for kommuneøkonomien og ikke minst innbyggerens trivsel og mestring. Kommunen har derfor hatt et stort fokus på forebyggende arbeid fra «vugge til grav»

I planstrategisammenheng bør derfor det fortsatt være fokus på det forebyggende da all statistikk tilsier at det er samfunnsøkonomisk viktig.

Året 2020 har vært preget av mye økonomisk usikkerhet. Spesielt er det stor usikkerhet knyttet til skatteinntekten i 2020.

4. UTVIKLINGSTREKK, UTFORDRINGER OG MULIGHETER I PLANPERIODEN

En viktig del av en planstrategiprosess er å vurdere hva som er forventet utvikling i planperioden. Gjennom å analysere hva en tror kommer til å skje, vil en kunne dimensjonere tjenestetilbud og prioritere bedre. Utviklingstrekkene kan også gi utfordringer men også gi store muligheter for kommunen.

4.1 Befolkningsutvikling og levekår

Når kommunens tjenester skal dimensjoneres må en vite noe om befolkningsutvikling, alderssammensetning og levekår. Jevnaker kommune har de siste åra hatt en jevnt god befolkningsvekst på rundt 1%. Kommunen har således hatt størst vekst både sammenlignet mot Ringeriksregionen og Hadelandsregionen. I 2018 var Jevnaker på 59 plass av de kommuner som hadde størst vekst i Norge. En viktig grunn til at kommunen har relativt høy vekst er at vi har tilgjengelig boligtomter. Arealpolitikken er derfor en viktig faktor for vekst.

Jevnaker har på lik linje med våre naboer Ringerike, Lunner og Gran relativt lavt utdanningsnivå. Utdanning er en av de viktigste faktorene som bidrar til utjevning og sosiale forskjeller i befolkningen da utdanning gir den enkelte valgfrihet og mulighet til inntektsgivende arbeid. Utdanning er et prioritert satsningsområde i Jevnaker og bør fortatt være det. Regionene er i dag godt rustet med videregående skoler med et godt emnevalg tilbud. Universitetet Sør/Øst er i utvikling og rekrutterer mye kompetanse til regionen. Det jobbes aktivt med å tiltrekke seg næring med behov for både praktisk faglig kompetanse og akademisk kompetanse. Disse faktorer blir viktig å spille videre på der målet er å øke utdanningsnivået i Jevnaker.

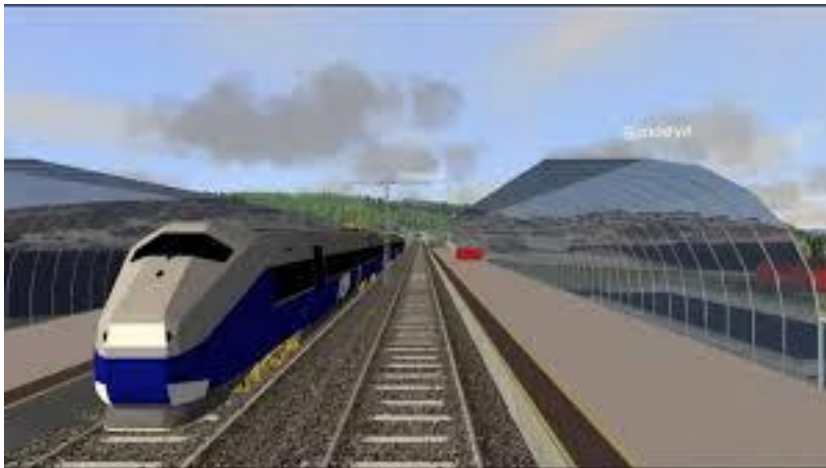
Jevnaker har større helseutfordringer enn landet for øvrig. Helseutfordringene omfatter både fysisk og psykisk helse, noe som kan føre til sosiale og økonomiske belastninger på individ- og samfunnsnivå. For å motvirke sosial ulikhet er godt oppvekst- og læringsmiljø gjennom barnehage og skole sentralt. Barnehager og skoler er de mest sosialt utjevne arenaene i kommunen. Helsestatusen til innbyggerne blir gradvis bedre jo høyere i det sosioøkonomiske hierarkiet de befinner seg. Dette er en av grunnene til at det er viktig å motvirke sosiale forskjeller.

En stor utfordring for å dimensjonere kommunens tjenester er befolkningssammensetninger. Statistisk vokser den eldre del av befolkningen mer enn andre aldersgrupper. Dette gjelder også for Jevnaker. Dette vil igjen kunne påvirke kommunens inntektsgrunnlag og tilgang på arbeidskraft gjennom at det relativt sett blir færre i arbeid samtidig som det vil kunne medføre økt behov for kommunens tjenester. Jevnaker kommune har gjennomført gode

innovasjonsprosjekter når det gjelder hvordan kvaliteten på tilbudet til eldre ikke skal reduseres samtidig som omfanget øker. I prosjektet «leve hele livet» ligger det også mye innovasjon for å opprettholde verdighet med begrensede ressurser. Siden oppgaver innenfor helse og omsorgstjenester trolig vil være en av de største utfordringene til Jevnaker kommune i planperioden, er det viktig med et godt planverktøy.

4.2 Areal- og transportplanlegging og «drivere» som vil påvirke utviklingen

Store statlige investeringer på vei og bane

Jevnaker kommune har i dag ca 6.850 innbyggere. Med en gjennomsnittlig befolkningsvekst på ca 1% de siste åra har veksten vært forutsigbar og håndterlig. Hovedtyngden av veksten har vært sentrumsnært, kapasiteten på infrastruktur har vært god, samt fram til nå god nok kapasitet på skole og barnehage.

Reguleringsplan for ny vei og bane er vedtatt, og planer for gjennomføring er så godt som bestemt. Analytikere forventer at dette vil være en viktig driver for økt bosetting og økt interesse for næringsutvikling i Ringeriksregionen. Når det forventes høyere vekst må det også legges til rette for veksten. Kommunen må ha en arealstrategi der kommunen sørger for tilstrekkelig med arealer for å møte veksten både innenfor boliger og næring. Klima og energi er viktig i kommunal sammenheng og en bærekraftig areal- transportplanlegging vil derfor være viktig knyttet til økt vekst.

Behov for økt barnehagekapasitet er en realitet allerede i dag og dimensjonering av ny barnehage, må derfor sees i sammenheng med hva vi forventer av vekst. Ellers er kapasiteten på skole og infrastruktur som vann og avløp relativt god.

Behovet for å se areal- og transportplanleggingen på tvers av kommunegrensene blir svært viktig som følge av ny vei og bane.

I forbindelse med at Ringeriksbanen bygges, vil det være svært viktig for Jevnaker å få en god togforbindelse til Jevnaker med hyppige avganger, stasjon og gode pendlerparkeringsforhold. Det vil i denne planperioden være viktig å legge mest mulig til rette planmessig for dette. Jevnaker kommune har både som innspill til NTP og til Viken presisert mer bruk av eksisterende jernbanetraseer for persontrafikk.

4.3 Jevnaker som vertskap for regionalt og nasjonalt viktige kultur og opplevelsesaktører

Med sine snaut 7000 innbyggere hadde Jevnaker i 2019 tilnærmet 700.000 besøkende. Den opplevelses- og kulturbaserte næringen har med andre ord fått svært stor betydning, ikke bare for Jevnaker men også for våre omgivelser.

Kommunen har en rolle med tanke på å legge til rette for å dimensjonere infrastrukturen, utnytte potensialet med videre samfunnsutvikling, være med å definere kommunens rolle i en regional og nasjonal sammenheng med tanke på kultur og attraksjon.

Dette vil være en svært viktig oppgave i planperioden. Betydningen av denne type næring bør derfor få en stor plass i revisjon av samfunnsdelen av kommuneplan. Samtidig må det legges til rette for konkrete tiltak, gjøre avklaringer for gjennomføring, bygge nettverk mellom ulike relevante aktører og bygge en god struktur for arbeidet. Kultur og opplevelsesaktørene gir Jevnaker kommune et potensiale som kommunen er nødt til å utnytte,

4.4 Kapasitet på tjenester og funksjonsbygg

Jevnaker kommune er heldig stilt siden så å si alle kommunens tjenester har sentrumsnær beliggenhet. Et vanskelig men viktig politisk oppgave er å dimensjonere de ulike tjenester opp mot hverandre der økonomi er et viktig verktøy for dette.

Kommunen er i gang med et prosjekt der en ser på alle kommunens funksjonsbygg og hvordan disse best mulig kan utnyttes. «Eiendomsstrategi 2020/2021». I tillegg til å vurdere bygges tilstand og funksjon, blir det sett på hvordan det kan legges til rette for sambruk på tvers av tjenesteområder. Målet er å oppnå mest mulig effektiv og hensiktsmessig utnyttelse av kommunens bygg. Resultatet av prosjektet vil muligens gi et bedre grunnlag for hvor det skal investeres, hvor det eventuelt må bygges nytt og hva som kan avhendes.

Dagens situasjon tilsier at kommunen antakelig har behov for å utvide barnehagekapasiteten i løpet av få år. Kommunestyret har vedtatt at eventuelt ny barnehage må ligge øst i Jevnaker sentrum. Kommunestyret har bedt administrasjonen om å utrede området rundt Toso skole. Andre områder i nærheten vil også kunne bli vurdert.

Næringsliv og sysselsetting

Jevnaker har i et lengre tidsperspektiv hatt bortfall av en del arbeidsplasser. Sammen med endringer i samfunnsutviklingen er nye arbeidsplasser skapt og betydningen om arbeidsplassen ligger innenfor kommunegrensen eller i våre nabokommuner er blitt mindre. Arbeidsplasser og bosetting hører nøye sammen og derigjennom også skatteinngang som igjen påvirker kommunens økonomi.

Det er utarbeidet næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen. Strategien ble vedtatt i de tre kommunestyrene i Ringeriksregionen (desember 2018) og er førende for kommunens næringsutviklingsarbeid for å bidra til flere verdiskapende arbeidsplasser. I strategien kommer det blant annet fram hvordan kommunen skal jobbe for økt skatteinngang gjennom fokus på høy verdiskapende næringer. Et av strategiens mål er å skape en ny arbeidsplass for hver andre innflytter. Strategien legger videre opp til at kommunene må ha en proaktiv arealpolitikk dersom målene skal nås.

Likeledes har Jevnaker et nært og godt samarbeid mot Hadelandsregionen. Samarbeid mot to regioner gir kommunen et fortrinn.

Jevnaker kommune jobber med en strategisk handlingsplan for næring, der den næringspolitiske strategien legger de overordna føringene for handlingsplan.

Siden Jevnaker kommune ikke hadde byggeklare næringstomter tilgjengelig, ble det politisk besluttet å kjøpe et ca 50 daa stort næringsareal som nå tilrettelegges til å være salgbare tomter. Infrastruktur er bygget og arealet er nå klart for utbygging. I tillegg har kommunen regulert et ca 350 dekar stort areal til næring sammen med en privat grunneier. Ca 150 dekar av dette arealet eier kommunen mens en privat grunneier eier ca 200 daa. Før dette området kan legges ut for salg, må området tilføres infrastruktur som det jobbes med.

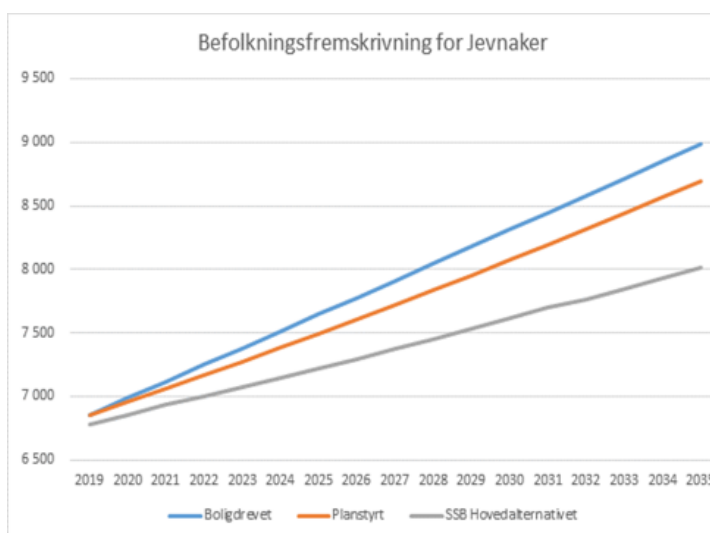
Jevnaker markerer seg i regionene som vertskap for sentrale kultur og opplevelsesaktører i Østlandsområdet. Kommunen har gjennom det forutsetninger som det vil være viktig å dra vekslers på i planperioden.

4.5 Boligbygging og infrastruktur

Jevnaker kommune har relativt godt med boligreserver men må også forvente stor befolkningsvekst blant annet som følge av vei og bane. I tillegg til allerede regulerte boligområder, åpner kommunen opp for flere sentrumsnære boligområder i ny arealdel av kommuneplan som ennå ikke er vedtatt.

Det er svært viktig at en til enhver tid har tilgjengelige tomter.

Som diagrammet under viser har kommunen mer tilgjengelig tomter enn både hva SSB forventer av befolkningsvekst og hva kommunestyre setter som mål.

Når det gjelder kommunens renseanlegg og vannverk, kan kommunen vokse i mange år før det er behov for å utvide. Kommunen har imidlertid behov for å bygge ut infrastrukturen for vann og avløp i enkelte områder med stor vekst. Spesielt området rundt Bergermoen er det behov for mer infrastruktur. For å få en god oversikt, og styre utbyggingen rettferdig ovenfor de som skal være med å investere, jobbes det med en ny hovedplan for vann og avløp.

4.6 Miljø, klima og beredskap

Et klima i endring, sammen med masseutryddelsen av arter og økosystemer verden står ovenfor nå, skaper utfordringer også for Jevnaker kommune. Kommunen har et viktig ansvar for å redusere egne klimautslipp. I 2017 kom over 50% av direkte klimagassutslipp i Jevnaker fra veitrafikk og ca 21% fra landbruk. Samtidig må kommunen tilpasse seg et klima i endring, blant annet ser man allerede økt risiko for flom og skred

Viktig er også at kommunen tar vare på naturmangfold og ren natur og vann. Over 2000 arter er utrydningstruet i Norge, hovedgrunnen er endret arealbruk. Klimaendringer gjøre mange av disse artene enda mer sårbare. Kommunen har et ansvar som planmyndighet og landbruksmyndighet for å sikre bærekraftig forvaltning av arealer, arter, og økosystemer på land og i ferskvann.

Jevnaker har en relativt klimavennlig arealpolitikk der det meste av utbyggingen er sentrumsnær. Det er imidlertid et stort potensiale for å redusere utslipp på vei. Bedring av kollektivtilbudet, slik at det er mulig for kommunens innbyggere å kjøre kollektivt vil gjøre mye. Siden jernbanen går gjennom kommunen blir det viktig å sørge for persontrafikk på banen. Spesielt viktig blir det å sørge for en god mateforbindelse mellom Hønefoss og Jevnaker når ny Ringeriksbane er bygget.

Som vertskapskommune for HRA ligger det også et potensiale for gjenbruk av avfall og utnyttelse av energi. HRA gir dessuten et grunnlag for ny bærekraftig næring i området.

Kommune er pålagt å ha en gyldig klima og energiplan. Kommunens plan må derfor revideres i planperioden.

Dagens situasjon tilsier hvor viktig det er å ha gode beredskapsplaner og gode rutiner for å håndtere uønskede hendelser.

Viktigste grunnlaget for gode planer er kartlegging og kunnskap om hvilke scenarier som kan oppstå. Kommunens ROS analyse og beredskapsplan må derfor revideres i planperioden. Som en videreføring av denne må det også utarbeides en plan for kommunal kriseberedskap.

4.7 Innarbeide FNs bærekraftsmål i kommunens planverktøy:

I forbindelse med utarbeidelse av planstrategien er det lagt stor vekt på FNs bærekraftsmål. Når planer skal utarbeides eller revideres er det derfor lagt opp til at relevante bærekraftsmål skal innarbeides i planen.

4.8 Kollektivforbindelse

Kommunens beliggenhet i det sentrale Østlandsområde med store statlige infrastrukturinvesteringer, gjør at kommunen forventer stor vekst

Planlegging for gode in kollektivforbindelser til Jevnaker er derfor avgjørende for å møte innbyggernes behov, klare å skape et bærekraftig samfunn og å tiltrekke seg nye innbyggere og næring. Spesielt vil det være viktig å benytte eksisterende jernbanenett.

4.9 Forebygging som en strategi for å bedre levekårene blant innbyggerne.

All statistikk og forskning tilsier at forebyggende arbeid er svært viktig innenfor de fleste kommunale oppgaver.

Jevnaker kommune har hatt mye fokus på forebygging spesielt innenfor barn og unge.

Det finnes mange muligheter og nye måter å tenke på innenfor forebyggende arbeid. Dette bør fortsatt være et viktig tema i planperioden.

4.10 Utdanning

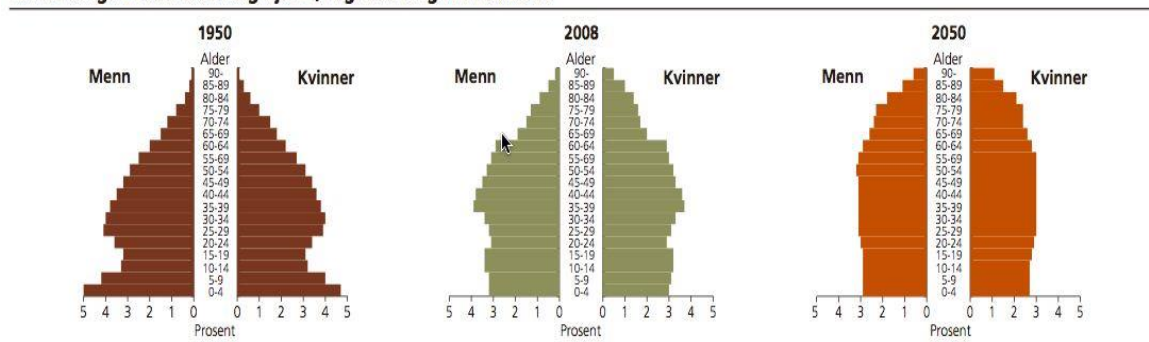
Både politisk og administrativt er det stort fokus på utdanning. God utdanning vil ha positiv påvirkning på levekår, helse og mestring blant innbyggerne. Kommunens planhierarki gjenspeiler at utdanning er viktig.

4.11 Endringer i befolkningsdemografien (flere eldre over 80 år med behov for kommunale tjenester)

I forbindelse med de store barnekullene etter 2. verdenskrig, viser den demografiske utviklingen generelt i landet at de eldre alderstrinn øker sammenlignet med andre alderstrinn. Dette gjelder også for Jevnaker kommune. I tillegg øker levealderen i befolkningen og kommunen får stadig flere innbyggere over 80 år. Nye generasjoner har andre behov og forventninger til kommunens tjenester. Selv om de eldre samtidig også blir friskere og klarer seg lengre selv, vil dette øke behovet for kommunale tjenester innenfor helse og omsorg. Demens hos eldre er en svært viktig årsak til behov for kommunale tjenester. I inneværende planperiode må kommunen ta innover seg at antall eldre som har behov for pleie og omsorg øker og legge til rette for dette.

For å møte disse utfordringer vil trolig innovasjon og velferdsteknologi være viktig. Det vil trolig være behov for flere omsorgsboliger eller kommunen må finne alternative måter å sørge for trygge boforhold for de som ikke lenger klarer seg selv.

Folkemengde etter alder og kjønn, registrert og framskrevet

Tabellen over viser store endringer i aldersfordelingen i samfunnet fra 1950 til 2050

	2015	2020	2025	2030	2035	2040
65-69 år	442	374	392	469	514	492
70-74 år	291	411	352	371	444	494
75-79 år	212	259	368	317	338	411
80-84 år	148	170	208	301	265	287
85-89 år	106	95	113	143	210	189
90-94 år	41	48	43	54	72	106
95-99 år	16	10	13	12	15	22

Tabellen over viser antall innbyggere i Jevnaker innenfor de ulike alderstrinn

4.12 Jevnaker i framtidssamfunnet

De globale klima- og miljøutfordringene krever omstilling til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innen naturens tålegrenser. Regjering og Storting har på bakgrunn av internasjonale avtaler ambisiøse mål om reduksjon i klimautslipp innen 2030.

Forutsetningen for å nå målene er at kommunene tar sitt ansvar. Det er spesielt kommuner der det forventes høy befolkningsvekst som må tenke nytt.

Verden er samtidig inne i et stort teknologisk skifte. Det åpner seg helt nye muligheter for nye produkter og tjenester som kan bidra til bærekraftig ressursutnyttelse og «smarte samfunn» gjennom blant annet internett integrert i tingene vi benytter i hverdagen, stor datafangst og digitalisering. Smarte samfunn gir helt nye muligheter for aktiv involvering av innbyggerne, bedre infrastruktur, bedre helsetjenester, grønn planlegging, energieffektivitet, nye transportløsninger og avfallshåndtering.

I «grønt skifte» ligger fornybar energi, teknologi, innovasjon, kollektivforbindelser, gang/sykkelveiforbindelser, arealplanlegging m.m. Disse temaene bør gjenspeiles i den videre kommuneplanrevisjonen.

I et framtidsperspektiv kan smarte løsninger hjelpe kommunen til mer effektiv drift og samtidig som vi utvikler oss til et attraktivt bosted.

Gode planer for å finne innovative løsninger samt å ha en god digitaliseringsstrategi blir derfor viktig

4.13 Mulige endringer grunnet covid-19

Verden står ovenfor store utfordringer grunnet Covid-19 pandemien. De fleste land, inkludert Norge, har valgt å prioritere helse og risiko for smitte foran andre hensyn. Dette har medført store økonomiske konsekvenser globalt og lokalt.

Deler av næringslivet er hardt rammet, og vil trolig være påvirket en lang stund framover. Pandemien påvirker hele verdenssamfunnets økonomi. Dette vil trolig også påvirke hvordan vi styrer samfunnet framover på godt og vondt. Aldri har behovet for å være nytenkende og ta i bruk innovative metoder vært større. I planperioden vil det derfor være viktig å prioritere og kanskje tenke noe annerledes hvordan vi løser fremtidens oppgaver.

5. STATUS PÅ KOMMUNENS PLANER OG FORELØPIG FORSLAG TIL REVIDERING

I tabellen (planmatrisen) vedlagt gis en oversikt over hovedtyngden av kommunens planverk. Tabellen er ikke uttømmende, og arbeidet med planstrategien vil kunne avdekke flere behov.

Se vedlagte planmatrise.

5.1 Samfunnsdelen av kommuneplan

Gjeldende samfunnsdel av kommuneplan ble vedtatt i 2018. Planen er kommunens viktigste styringsdokument.

Gjeldende plan har prioriterer 4 temavise mål:

- Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker
- Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune.
- Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring
- En innovativ og samskapende kommune

Hvert tema inneholder langsiktige mål (10-20års perspektiv), 4årige utviklingsmål og årlige handlingsmål som utarbeides i forbindelse med budsjett og handlingsplan og som virksomhetene måles på.

De ulike nivåer på mål skal henge sammen fra overordna mål til det brytes ned til hva vi utfører fra år til annen.

I forslag til planstrategi legges det ikke opp til å endre på hovedmålene. Forslagene som fremkommer i planstrategien kan derfor innordnes i gjeldede hovedmål i samfunnsdelen.

Planstrategien legger imidlertid opp til at samfunnsdelen av kommuneplan skal revideres i planperioden. Samfunnsdelen er det viktigste dokumentet for å kunne forankre de føringer som legges i planstrategien.

I forbindelse med ny revisjon av samfunnsdelen vil trolig noen temaer bli vektlagt:

- FNs bærekraftmål vil bli implementert i utarbeidelse av planer og i noen grad i kommunens saksbehandling der det er relevant.
- Det legges vekt på å forenklinger i kommunens planhierarki
- Utviklingsmålene i planen vil revideres
- Kultur- og opplevelsesaktørenes betydning knyttet til samfunnsutvikling og deres betydning i et regional og nasjonal sammenheng bør vektlegges.
- Samferdselsforbindelser og kollektivtilbud bør ha fokus.
- Fokus på det regionale samarbeidet.

5.2 Arealdelen av kommuneplan

Gjeldende arealdel av kommuneplan 2016-2026 ble vedtatt i mai 2016. I planen er det lagt vekt på sentrumsnær utvikling med gang- sykkelavstand til sentrumsfunksjonene. Sørge for tilstrekkelig med bolig og næringsområder nær sentrum. Siden det er varslet flere innsigelser til planen er den ennå ikke vedtatt.

Forlag til plan vurderes å innhold tilstrekkelig med arealer både for boliger, næring eller annen infrastruktur til i møte forventet vekst innenfor et godt tidsperspektiv. Det anbefales derfor ikke å igangsette arbeidet med en ny revisjon i planperioden.

6. ORGANISERING OG PROSESS

6.1 Organisering

I henhold til kommuneloven og plan- og bygningsloven er det kommunestyret som har det øverste ansvaret for organiseringen av planarbeidet. Kommunestyret har tidligere vedtatt at formannskapet er styringsgruppe for planstrategien og vil hensiktsmessig å bruke formannskapet som styringsgruppe ved revisjon av samfunnsdelen av kommuneplan. Rådmannens ledergruppe er prosjekteier, mens det er valgt en prosjektgruppe representert av ulike fagpersoner i administrasjonen. Ved behov innhentes informasjon fra referansegrupper.

6.2 Prosess

I februar 2020 vedtok kommunestyret å igangsette planstrategiarbeidet. Det ble vedtatt en framdriftsplan for arbeidet med utgangspunkt i at planstrategien skulle vedtas i oktober 2020. Siden kommunen nå en periode har hatt en unntakstilstand grunnet Covid 19, er opprinnelig framdriftsplanen blitt noe endret. Det legges opp til å gjøre et vedtak i oktober 2020.

Prosess

Oppgave	Tid	Kommentarer
Planprosess: formannskapets innstilling til kommunestyret	13. februar 2020	Formannskapet som styringsgruppe har en viktig rolle
Planprosess: kommunestyrets vedtak	18. februar 2020	
Rådmannens ledergruppe/prosjekteier tar saken opp til drøfting		
Forankre planstrategien i hele administrasjonen (ULG)	4. mars 2020	Planstrategien skal omfatte alle tjenesteområder og være godt forankret i administrasjonen
Arbeidsmøte/dialogmøte med formannskapet som styringsgruppe	30.04.2020	
Rådmannens ledergruppe foretar en gjennomgang av foreløpig arbeid.	14.august	
Planutkast sendes til regionale Myndigheter til orientering	21 august	
Styringsgruppa/formannskap legger planen ut på høring i etterkant av dialog	8 september	
Kommunestyre legger planen ut på høring	17 september	
Forslag til planstrategi legges ut på høring	18 sept	
Formannskapet/styringsgruppe innstiller til kommunestyret evt på bakgrunn av dialog i forkant	6. oktober	
Kommunestyret vedtar planstrategien på bakgrunn av innstilling fra formannskapet	12. november	

Vedlegg: Planstrategimatrise justert av kommunestyret 02.09.2021.

